

Bölüm II –

KOMİSYON RAPORLARI

TÜRKİYE'DE KONUT SORUNU KOMİSYONU RAPORU

GİRİŞ:

Sorun geniş bir konuyu kapsamaktadır. Bu konularla ilgili ülke çapındaki araştırmaların doyurucu olmayışı nedeniyle elde edebileceğimiz bilgiler kısmen eksik, kısmen de yetersiz olmuştur.

Yaptığımız çalışmalarla ilgili olarak Oda üyelerimizin eleştirileri, bizler için memnurluk verici olacağı gibi, bunun ötesinde, halkımız için yararlı bir çaba olacaktır.

KONUT SORUNLARI :

Ülkemizde, konutlarla ilgili Devlet İstatistik Enstitüsünün (DİE'nin) yapmış olduğu çalışmalar, uzun bir süreyi kapsamamaktadır. Belediyesi olan yerleşme birimlerinde yapılacak yeni ve ilâve konutlarla ilgili bilgiler 1964 yılından yapılmış veya kısmen bitmiş yeni, ilâve konutlarla ilgili bilgiler de 1964 yılından beri Enstitü

tarafından incelenmekte ve sınıflandırılmaktadır. Ayrıca Komisyon olarak, bu bilgilerin bile ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesi olanaklarımız dışındaydı. Dolayısıyla, sorunu fazlaca ayrıntılarına inmeden iki noktadan incelemeyi uygun gördük.

A) Yapılmış ve yapılacak konutlar, halkımızın barınak ihtiyaçlarını, nitelik olarak sağlamakta mıdır? Sağlayacak şekilde mi yapılmaktadır?

B) Yapılmış ve yapılacak konutlar sayı olarak halkımızın ihtiyacını karşılamakta mıdır, karşılayacak mıdır?

Yukarıdaki birinci soruyu incelerken şu ölçütleri göz önünde bulundurduk.

1) Evlerde günlük acil ihtiyaçlarımızdan olan yemek, temizlik ve düzenleme işleri ne kadar kolaylıkla yapılmaktadır?

2) Evlerimiz, dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarını karşılamakta mıdır? Bu ihtiyaçların temini ise bazı maddi koşulların olması ve onları iyi bir şekilde değerlendirilmesine, düzenlenmesine bağlıdır. Zamanımızda bunun ilk koşulları ise evlerimizde;

- 1) Su,
- 2) Mutfak,
- 3) Tuvalet,
- 4) Banyo,
- 5) Elektrik,
- 6) Havagazı,
- 7) Kalorifer,

bulunmasıdır. Çağımız insanların mutlu, yaşaması, onların çalışma güçlerinin ve verimliliklerinin toplum kalkınmasına daha fazla katkıda bulunması, yukarıdaki koşulların gerçekleşmesiyle yakından ilgilidir. Yaşamaktan mutluluk duymayan toplumların kalkınmaları, daha ileriye hamle yapmaları veya çağına ayak uydurmaları ise olanaksızdır, akıl dışıdır.

1965 yılı istatistiklerine göre ülkemizde 4.885.325 aileyi barındıracak sayıda konut bulunmaktadır. Şimdiye kadar ülkemizde konutların, olan ve olmayan nitelikleriyle ilgili herhangi bir geniş kapsamlı istatistik yapılmamıştır. Son nüfus sayımında bunlarla ilgili bazı bilgilerin toplanılmasına başlanmış, bu bilgilerin tetkik ve tasnif neticeleri ise DİE tarafından henüz yayınlanmamıştır. DİE yayınlarından "İNŞAAT İSTATİSTİKLERİ 1963 - 1965" de verilen bilgilere göre, ülkemizde mevcut konutların, halkımızın yukarıda belirtilen barınak ihtiyaçlarını karşılamaktan çok uzakta olduğu görülmüştür. Günlük yaşantımızda bunların örneklerini görmek ise her yerde mümkündür. Komisyon olarak, halkımızın büyük çoğunluğunun, mutlu yaşamın ön koşullarından biri olan barınak ihtiyaçlarının, nitelik olarak karşılanmadığı kanaatindeyiz.

Ülkemizde, sayısal konut durumunun incelenmesinde DİE yayınlarından faydalandık. Bundan sonraki kısımlarda, herhangi bir karışıklığa ve yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için, Enstitü yayınlarında kullanılan kimi deyimlerin tanımlamalarına raporumuzda aynen yer vermeyi uygun gördük.

Sayı : Belediyelerce; yeni, ilâve yapılar ile onarım ve tadilat için verilen "İnşaat Ruhsatnameleri" ve yeni, ilâve ve kısmen bitmiş olan yapılar için verilen "Yapı Kullanma izin kâğıtları"nın sayısıdır. Bu sayı aynı zamanda yapılacak ve bitmiş yapıların adedini ifade eder.

Yüzölçümü (m²) : Yapının dış duvarları içinde kalan; balkonlar hariç, bodrum ve çatı katları dahil iskânı mümkün olan bütün katların alanları toplamıdır.

Değer : Yapının (arsa değeri) hariç belediyece tahmin olunan tüm maliyet değeridir. Bu değer, belediyelerce, yapının özelliğe göre her yıl mahalli rayiç esas alınarak tesbit olunan 1 m² fiatının yüzölçümü ile çarpılmasından elde edilmektedir.

Konut : İkamete mahsus ev, apartman ve lojman gibi yapılardır.

Apartment : Kaç katlı olursa olsun, 3 veya daha fazla dairesi olan ikamete mahsus yapılardır.

Ev : Kaç katlı olursa olsun, 1 veya 2 dairesi olan ikamete mahsus yapılardır.

Daire (Konut birimi) : Etrafı kapalı, tavanı örtülmüş, doğrudan doğruya sokağa, koridora veya genel bir yere açılan, kendisine ait müstakil kapısı, bir veya birden fazla odası bulunan ikâmete mahsus yerdir.

Bilindiği gibi 6785 sayılı İmar Kanunu'nun 2. maddesi gereğince belediye sınırları içinde yapılacak bütün yapılar için belediyelerden "İnşaat Ruhsatnamesi", aynı kanunun 16. maddesine göre de bitmiş olan yapılar için "Yapı Kullanma İzin Kağıdı - İskân Raporu" alınması zorunludur. Söz konusu formlardan ilki 1954 yılından, sonraki de 1964 yılındanberi belediyelerce üçer nüsha olarak düzenlenmekte ve DiE'ye gönderilen birer nüshaları tetkik ve tasnif edilerek tablolar düzenlenmektedir. Raporumuzda ihtiva edeceğimiz bazı tablolar yukarıdaki tarihler gözönünde tutularak değerlendirilmiştir. Ayrıca tablolarda sadece konutlarla ilgili kısımlara yer verilmiş, belediye örgütü olmayan bucak ve köy sınırları içindeki yapılar ile şehirlerdeki "gecekondu" sayılara dahil edilmemiştir.

Ülkemizde genel toplam konut sayısının 1965 yılı istatistiklerine bakarak 5.5 milyon civarında olduğu tahmin edilmiştir. Bu konutların ne kadarının iskelet, ne kadarının yiğme olduğu bilinmemektedir. Yalnız köy tipi evlerde, gecekonduların halkımızın büyük çoğunluğunun konutu olduğu bilinen bir gerçektir.

1966 - 1970 yıllarına ait verilerin değerlendirilmesi sonucu elde edilen tablolar aşağıdadır. Buna göre belediyelerce yapı kullanma izni verilen daire sayısı 1970 yılında toplam olarak 71.587'dir. (Tablo : 16) Bu dairelerin 29692 si ev tipi, 41895 i de apartman tipi konutlara aittir. (Tablo : 17, 18) Ülkemizin yıllık nüfus artışının 1 milyonun üzerinde ve her 5 kişiye bir daire gerektiği göz önünde bulundurulursa, 129413 veya daha fazla ailenin köy tipi evlerde veya gecekonduarda oturmak mecburiyetinde oldukları ortaya çıkar. Bu ise ülkemiz için sevindirici bir durum değildir.

Tablo : 1 - Tablo : 18, inşaat ruhsatnamelerine göre yapılması düşünülen yeni, ilâve konutlara ait verilerin değerlendirilmesini, Tablo 18 - Tablo 36 da yapılmış olan veya kısmen bitmiş, yeni, ilâve konutlara ait verilerin değerlendirilmesini kapsamaktadır. (1966 - 1970 yıllarına ait) Bu bilgileri değerlendirirken önem verdiğimiz husus; sayı olarak konut artışı, daire artışı ve konut tipi olmuştur. Ayrıca yapılan konutların kapladığı alanların da ülke ekonomisi için önemi göz önünde tutularak bazı neticeler çıkarılmağa çalışılmıştır.

Tablo 1, 2, 3 incelendiğinde, 1966 yılına göre 1970 yılında, inşaat ruhsatnamesi alınan konutlarda;

Konut sayı artışı	: 10916
Daire sayı artışı	: 63934
Konut sayı artış yüzdesi	: % 24
Daire sayı artış yüzdesi	: % 70
Ev sayı artışı	: 2835
Apartman sayı artışı	: 8075

olarak bulunmuştur. Ortalama daire yüzölçümü 97 m², bu değer Apartman - dairelerinde 105 m², Ev - dairelerinde ise 84 m² civarındadır. Bunlardan çıkarılan neticeler şunlardır :

- 1) Konut başına düşen daire sayısı 3'dür.
- 2) Yıl geçtikçe apartman tipi konutların yapımı için istekler artmaktadır.
- 3) Daire ortalama yüzölçümü apartman tipi konutlarda, ev tipi konutlara nazaran daha fazladır.
- 4) Yıl geçtikçe yapılması istenen konut daire sayısı, apartman tipi konutlarda çok büyük oranda artmaktadır. (5 yıl içinde % 127,27) :

Nüfusu 100001 den büyük kentlerimize ait veriler Tablo : 4 - Tablo : 6 da, nüfusu 100001 den küçük kentlerimize ait veriler de tablo : 7 - tablo : 9 da görülmektedir. Bu tablolar incelendiğinde;

1) 1970 yılında inşaat ruhsatnamesi alınan toplam 155105 konut-dairenin 72882 si nüfusu 100001 den büyük, geri kalanı da nüfusu 100001 den küçük kentlerimize aittir.

2) Nüfusu 100001 den büyük kentlerimizde, toplam 103011 apartman-dairesinin 65179'u yapılmak istenmektedir. Bu da büyük kentlerimizde ev-tipi konutların rağbet görmediği, apartman tipi konutların yapılmak istendiğini göstermektedir.

3) Nüfusu 100001 den büyük kentlerimizde ortalama daire yüzölçümü 107 m², küçük kentlerimizde 89 m² civarındadır. (Tablo : 4, 7)

4) Nüfusu 100001 den büyük kentlerimizde ortalama apartman-daire yüzölçümü 110 m², küçük kentlerimizde 100 m² civarındadır. (Tablo : 6, 9)

Tablo : 10- 12 de İstanbul şehrine, Tablo : 13- 15 de Ankara şehrine, Tablo : 16- 18 de İzmir şehrine ait veriler değerlendirilmiş aşağıdaki neticeler çıkarılmıştır.

a) Üç büyük kentimizde 1970 yılında yapılmak istenen konut-daire sayısı toplamı 56290'dır. Bu ise yapılmak istenen toplam daire sayısının üçte birinden fazladır.

b) Şehirleşme açısından 1966 yılına göre 1970 yılında daire sayı artış yüzdesi İstanbul'da % 100.13, Ankara'da % 45.96, İzmir'de % 149.18 olmuştur.

c) İstanbul'da ortalama konut-daire yüzölçümü 101 m². Ankara'da 123 m², İzmir'de 104 m² civarındadır.

d) Ankara'da yapılmak istenen konutların hemen hemen tamamen apartman tipi olduğu, ortalama apartman-daire yüzölçümlerinin 124, ortalama ev-daire yüzölçümlerinin 167 m² civarında olduğu görülmüştür.

Tablo : 19- 21. ülkemizde 1966- 1970 yılları arasında yapı kullanma izni alınmış konutların genel toplam durumlarını göstermektedir. Tabloların incelendiğinde, 1966 yılına göre 1970 yılında;

Konut sayı artışı	: 19654
Daire sayı artışı	: 30614
Konut sayı artış yüzdesi	: % 125.47
Daire sayı artış yüzdesi	: % 74.71
Apartman sayı artışı	: 5230
Ev sayı artışı	: 14424

olarak bulunmuştur. Ortalama daire yüzölçümü 96 m², bu değer apartman-dairelerinde 103 m², ev-dairelerinde 83 m² civarındadır.

Çıkarılan neticeler şunlardır :

a) Konut başına düşen daire sayısı 2'dir.

b) 1966 yılına göre 1970 yılında yapılan ev tipi konutlar : % 120,33, apartman tipi konutlar % 143,09 artmıştır.

c) Ev-daire sayısı (1970 yılında) 29692, apartman daire sayısı 41895 olmuştur.

d) Ortalama daire-yüzölçümü yıl geçtikçe azalmış, 1970 yılında 90.84 m² ye düşmüş, bu değer apartman-dairelerinde 1966 yılında 107.89 m² iken 1970 de 98.52 m² ye düşmüştür.

Ev-daire yüzölçümlerinde bu değer fazla değişmemiş, ortalama 82 m² civarında kalmıştır.

Nüfusu 10001 den büyük kentlerimize ait veriler tablo : 22, 24 de, küçük kentlerimize ait veriler tablo : 25- 27 de gösterilmiştir.

Bunlara göre;

1) 1970 yılında yapı kullanma izni alınan toplam 71857 konut-dairenin 33460'ı nüfusu 100001 den büyük, geri kalanı da küçük kentlerimize aittir.

2) Toplam 41895 apartman - dairesinin 28897 si, nüfusu 100001 den büyük kentlerimizde yapılmıştır.

3) Nüfusu 100001'den büyük kentlerimizde ortalama konut - daire yüzölçümü 103 m², küçük kentlerimizde 86 m² olmuştur. (Tablo : 22, 25)

4) Nüfusu 100001 den büyük kentlerimizde ortalama Apartman - daire yüzölçümü 106 m², küçük kentlerimizde 96 m² civarında olmuştur. (Tablo : 24, 27)

Tablo : 28 - 30 da İstanbul, Tablo 31 - 33 de Ankara, Tablo : 34 - 36 da İzmir şehrine ait veriler değerlendirilmiş, aşağıdaki neticeler çıkarılmıştır.

a) Üç büyük kentimizde 1970 yılında yapı kullanma izni alınan konut - daire sayısı 26356 dır. Bu ise yapılan toplam konut - daire sayısının üçte birinden fazladır.

b) Şehirleşme açısından 1966 yılına göre 1970 yılında daire sayısı artış yüzdesi; İstanbul'da % 8.9, Ankara'da % 1.7, İzmir'de % 228.5 olmuştur.

c) İstanbul'da ortalama konut - daire yüzölçümü 8.9 m², Ankara'da 123 m², İzmir'de 1050 m² civarındadır.

d) Ankara'da yapılan konutlarda, ortalama apartman daire yüzölçümleri 123 m², ortalama ev - daire yüzölçümleri 130 m² dir.

Yukarıda anılan tabloların incelenmesi genel olarak şu sonuçları ortaya koymaktadır.

1) Belediyelerce yapı kullanma izni verilen toplam konut daire sayısı, inşaat ruhsatnamesi verilen toplam daire sayısının yarısı kadardır. Bu oran kentlerimizde konut yapım isteğinin ancak yarısının karşılandığını göstermektedir.

2) Nüfusu 100001 den büyük kentlerimizde konut yapım isteğinin % 60'ı küçük kentlerimizde % 40'ı karşılanmaktadır.

3) Üç büyük kentimizde ise bu oran % 47,5 civarındadır.

Görüldüğü gibi yapılmakta olan konut - daire sayısı, halkımızın ihtiyaçlarına cevap verecek ölçüde değildir. Barınak ihtiyaçlarını ne derece karşıladıkları ise müphem ve geriye kalan 130000 konut - daire ihtiyacının köy tipi evlerle veya gecekondularla giderildiği düşünülürse içler acısı bir görünüm ortaya çıkmaktadır. Komisyon olarak yaptığımız çalışmalarda 2000 yılında nüfusumuzun, (% 3 artış hızı kabul edilerek) 88.000.000 civarında olacağı hesap edilmiş, 2000 yılında, yılda 528.000 ailenin konut ihtiyacını karşılamak durumunda (zaman aşımı dolayısıyla kullanılamaz hale gelen konutlar hesaplara dahil edilmemiştir) olacağımız, bu ihtiyacı karşılamak için yılda yapılacak konut - daire sayısının her yıl averaj olarak 15.000 adet artırılması gerektiği bulunmuştur. 1965 - 1971 yılları arasında (ki bu yıllar konut yapım hızının en yüksek olduğu devrelerdir) yılda yapılan konut - daire sayısının her yıl averaj olarak 6000 civarında arttığı düşünülürse, gelecek, konut sorunumuz açısından çok kötü bir görünüm arz etmektedir.

SONUÇ :

Halkımızın barınak ihtiyaçları, gerek nitelik, gerekse sayı bakımından büyük ölçüde karşılanamamaktadır. Gelecek ise bu konuda bizlere ümit vermemektedir.

Halkımızın çağ dışı konutlarda barınmalarının önlenmesi ve yurt kalkınmasını büyük ölçüde etkileyici böyle bir sorunun çözülmesi için, konunun hükümetler tarafından ele alınması ve bir çözüm yolu getirilmesi gereği komisyon üyelerince bilgilerinize arz olunur.

Vedat Açar

Reşit Gündoğan

Uğur Dinçer

Belediyelerde verilen inşaat ruhsatnamelerine göre yapılacak* yeni ve ilâve konutların yıllara göre genel toplam dağılımı

* İnşaat için ruhsatname alınan konutlar.

Şehir ve Belediyeler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Genel Toplam	1966	45.203	91.171	9.114.953	2.493.581	99.97	27.351
	1967	47.695	99.373	9.633.811	2.913.751	96.94	29.321
	1968	50.564	110.263	10.557.361	3.393.809	95.75	30.779
	1969	53.311	132.066	12.931.802	4.786.181	97.92	36.241
	1970	56.113	155.105	15.257.346	5.988.906	98.37	38.612
A*	1966	100.0	100.0	100.00	100.0		100.0
	1967	105.51	109.0	105.69	116.85		107.20
	1968	111.86	120.94	115.82	136.10		112.53
	1969	117.94	144.86	141.87	191.94		132.50
	1970	124.14	170.13	167.39	240.17		141.17

Tablo : 1

A* 1966 yılı 100 kabul edilerek diğer yıllar oranı.

Şehir ve Belediyeler	Yıllar	E v				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Genel Toplam	1966	37.729	48.845	3.971.744	860.739	81.31	17.622
	1967	39.259	48.272	4.115.738	983.328	85.26	20.371
	1968	40.268	51.653	4.312.175	1.072.475	83.48	20.763
	1969	40.899	52.576	4.427.834	1.198.416	84.22	22.794
	1970	40.564	52.094	4.400.860	1.262.622	84.48	24.237
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	104.06	98.83	103.63	114.24		115.60
	1968	106.73	105.75	108.57	124.60		117.82
	1969	108.40	107.64	111.48	139.23		129.35
	1970	107.51	106.65	110.80	146.69		137.54

Tablo : 2

Şehir ve Belediyeler	Yıllar	A p a r t m a n				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Genel Toplam	1966	7.474	45.326	5.043.209	1.632.842	111.27	36.024
	1967	8.436	51.101	5.518.073	1.930.432	107.98	37.777
	1968	10.396	58.610	6.245.186	2.321.334	106.55	39.606
	1969	12.412	79.490	8.503.968	3.587.765	106.98	45.135
	1970	15.549	103.011	10.856.486	4.726.284	105.39	45.881
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.00
	1967	112.87	112.74	109.42	118.23		104.87
	1968	139.10	129.31	123.83	142.17		109.94
	1969	166.07	175.37	168.62	219.73		125.29
	1970	208.04	227.27	215.27	289.45		127.36

Tablo : 3

Belediyelerce verilen inşaat ruhsatnamelerine göre yapılacak yeni ve ilâve konutların yıllara göre, nüfusu 100.001 den büyük şehirlerdeki dağılımı

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den büyük olanlar	1966	10.247	40.144	4.472.425	1.433.194	111.41	35.701
	1967	10.067	42.141	4.557.962	1.603.174	108.16	38.043
	1968	11.024	46.465	4.907.760	1.875.579	105.62	40.365
	1969	12.902	60.721	6.493.792	2.823.235	106.94	46.495
	1970	13.524	72.882	7.628.976	3.488.315	104.68	47.863
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	98.24	104.92	101.91	111.86		106.56
	1968	107.58	115.75	109.73	130.87		113.06
	1969	125.92	151.26	145.20	196.99		130.23
	1970	131.98	181.55	170.58	243.39		134.07

Tablo : 4

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	E v				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den büyük olanlar	1966	5.747	7.350	676.935	160.883	92.10	21.889
	1967	5.440	7.185	642.227	171.444	89.38	23.861
	1968	5.443	7.396	643.872	188.417	87.06	25.476
	1969	6.109	8.171	701.573	209.869	85.86	25.685
	1970	5.645	7.703	665.267	210.950	86.36	27.385
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	94.86	97.76	94.87	106.56		109.01
	1968	94.66	100.63	95.12	117.11		116.39
	1969	106.30	111.17	103.64	130.45		117.34
	1970	98.22	104.80	98.28	131.12		125.11

Tablo : 5

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	A p a r t m a n				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den büyük olanlar	1966	4.500	32.794	3.795.490	1.272.311	115.74	38.797
	1967	4.627	34.956	3.915.735	1.431.730	112.02	40.958
	1968	5.581	39.069	4.263.888	1.687.162	109.14	43.184
	1969	6.793	52.550	5.792.209	2.613.366	110.22	49.731
	1970	7.879	65.179	6.963.709	3.277.365	106.84	50.283
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	102.82	106.59	103.17	112.53		105.57
	1968	124.02	119.13	112.34	132.61		111.31
	1969	150.96	160.24	152.61	205.40		128.18
	1970	175.09	198.75	183.47	257.59		129.61

Tablo : 6

Belediyelerce verilen inşaat ruhsatnamelerine göre yapılacak yeni ve ilâve konutların yıllara göre, nüfusu 100.001 den küçük şehirlerdeki dağılımı.

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değer (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den küçük olanlar	1966	34.956	51.027	4.537.528	1.060.387	88.92	20.781
	1967	37.628	57.232	5.075.849	1.310.577	88.69	22.898
	1968	39.640	63.798	5.649.601	1.518.220	88.55	23.797
	1969	40.409	71.345	6.438.020	1.962.946	90.23	27.513
	1970	42.589	82.223	7.628.370	2.500.591	92.78	30.413
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	107.64	112.16	111.86	123.59		110.18
	1968	113.40	125.03	124.51	143.18		114.51
	1969	116.60	139.82	141.88	185.12		132.39
	1970	121.84	161.14	168.12	235.82		146.35

Tablo : 7

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	E v				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değer (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den küçük olanlar	1966	31.982	38.495	3.294.809	699.856	85.59	18.180
	1967	33.819	41.087	3.473.511	811.884	84.55	19.760
	1968	34.825	44.257	3.668.303	884.058	82.89	19.976
	1969	34.790	44.405	3.726.261	988.547	83.92	22.262
	1970	34.919	44.391	3.735.593	1.051.672	84.16	23.691
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	105.75	106.73	105.42	116.00		108.69
	1968	108.89	114.97	111.33	126.32		109.88
	1969	108.78	115.35	113.10	141.25		122.45
	1970	109.18	115.32	113.34	150.27		130.31

Tablo : 8

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	A p a r t m a n				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değer (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değer (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den küçük olanlar	1966	2.974	12.532	1.247.719	360.531	99.56	28.769
	1967	3.809	16.145	1.602.338	498.693	99.25	30.889
	1968	4.815	19.541	1.981.298	634.162	101.39	32.453
	1969	5.619	26.940	2.711.759	974.399	100.65	36.169
	1970	7.670	37.832	3.892.777	1.448.919	102.90	38.298
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	128.08	128.83	128.42	138.32		107.37
	1968	161.90	155.92	158.79	175.89		112.81
	1969	188.93	214.96	217.33	270.26		125.73
	1970	257.90	301.88	311.99	401.81		133.12

Tablo : 9

Belediyelerce verilen inşaat ruhsatnamelerine göre yapılacak yeni ve ilâve konutların yıllara göre, İstanbul şehrindeki dağılımı

Şehirler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İstanbul	1966	3.717	17.418	1.856.827	684.047	106.60	39.272
	1967	3.845	19.639	2.021.316	821.512	102.92	41.831
	1968	5.147	23.069	2.343.334	990.931	101.58	42.955
	1969	5.752	29.633	2.953.208	1.362.073	99.66	45.965
	1970	6.202	34.858	3.420.944	1.712.544	98.14	49.140
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	103.45	112.75	108.86	120.10		
	1968	138.47	132.45	126.20	145.86		
	1969	154.75	170.13	159.05	199.11		
	1970	166.85	200.13	184.24	250.35		

Tablo : 10

Şehirler	Yıllar	E v				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İstanbul	1966	1.611	2.042	179.052	48.084	87.68	23.548
	1967	1.436	2.060	169.778	53.627	82.41	26.033
	1968	2.169	2.984	248.257	77.729	83.20	26.049
	1969	2.343	3.183	252.686	82.363	79.39	25.876
	1970	2.138	2.882	223.184	78.621	77.44	27.280
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	89.14	100.88	94.82	111.53		110.55
	1968	134.64	146.13	138.65	161.65		110.62
	1969	145.44	155.88	143.92	171.29		109.89
	1970	132.71	141.14	124.65	163.51		115.85

Tablo : 11

Şehirler	Yıllar	A p a r t m a n				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İstanbul	1966	2.106	15.376	1.677.775	635.963	109.12	41.361
	1967	2.409	17.579	1.851.538	767.885	105.33	43.682
	1968	2.978	20.085	2.095.077	913.202	104.31	45.467
	1969	3.409	26.450	2.700.522	1.279.710	102.10	48.363
	1970	4.064	31.976	3.197.760	1.633.923	100.00	51.098
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	114.39	114.33	110.36	120.74		105.61
	1968	141.41	130.63	124.87	143.60		109.93
	1969	161.87	172.02	160.96	201.22		116.93
	1970	192.97	207.95	190.60	256.92		123.54

Tablo : 12

Belediyelerce verilen inşaat ruhsatnamelerine göre yapılacak yeni ve ilâve konutların yıllara göre, Ankara şehrindeki dağılımı

Şehirler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Ankara	1966	895	8.973	1.142.251	341.687	127.30	38.079
	1967	713	7.442	913.318	305.371	122.72	41.033
	1968	752	8.352	1.000.462	366.132	119.79	46.232
	1969	1.357	12.220	1.552.210	780.275	127.02	63.852
	1970	1.067	13.097	1.575.117	818.254	120.27	62.476
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	79.86	82.94	79.96	89.37		107.76
	1968	84.02	93.08	87.59	113.00		121.41
	1969	151.62	136.19	135.89	228.36		167.68
	1970	119.22	145.96	137.90	239.47		164.07

Tablo : 13

Şehirler	Yıllar	E v			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Ankara	1966	29	48	9.108	2.744	189.75	57.167
	1967	18	33	5.704	1.837	172.85	55.667
	1968	19	35	5.491	1.904	156.89	54.400
	1969	23	33	5.297	2.457	160.52	74.455
	1970	7	11	1.868	740	169.82	67.273
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	62.0	68.75	62.63	66.95		97.38
	1968	65.52	72.92	60.29	69.38		95.16
	1969	79.31	68.75	58.16	89.54		130.24
	1970	24.1	22.92	20.51	26.97		117.68

Tablo : 14

Şehirler	Yıllar	A p a r t m a n			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Ankara	1966	866	8.925	1.133.143	338.943	126.96	37.977
	1967	695	7.409	907.614	303.534	130.59	40.988
	1968	733	8.317	994.471	384.228	119.57	46.198
	1969	1.334	12.187	1.546.913	777.818	126.93	63.824
	1970	1.060	13.086	1.573.249	817.514	120.22	62.472
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	80.25	83.01	80.01	89.55		107.88
	1968	84.64	93.19	87.76	113.36		121.65
	1969	154.04	136.54	136.52	229.48		168.06
	1970	122.40	146.62	138.84	241.20		164.50

Tablo : 15

Belediyelerce verilen inşaat ruhsatnamelerine göre yapılacak yeni ve ilâve konutların yıllara göre, İzmir şehrindeki dağılımı

Şehirler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İzmir	1966	872	3.345	373.213	138.804	111.58	41.496
	1967	754	3.891	423.846	143.836	108.93	36.966
	1968	1.550	5.490	554.955	198.926	101.08	36.234
	1969	1.393	5.908	590.384	215.583	99.93	36.490
	1970	1.683	8.335	827.788	311.305	99.31	37.349
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	86.47	116.32	113.57	103.63		89.06
	1968	177.75	164.13	148.70	143.31		87.32
	1969	159.75	176.62	158.19	155.31		87.94
	1970	193.00	249.18	221.80	224.28		90.00

Tablo : 16

Şehirler	Yıllar	E v			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İzmir	1966	487	634	57.351	17.868	90.46	28.183
	1967	325	481	42.410	11.557	88.17	24.027
	1968	892	1.229	100.031	32.862	81.39	26.739
	1969	722	1.046	86.755	26.228	82.93	25.075
	1970	736	1.040	86.747	26.455	83.41	25.435
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	66.74	75.87	73.95	64.68		85.25
	1968	183.16	193.85	174.42	183.92		94.88
	1969	148.25	164.98	151.27	146.79		88.97
	1970	151.13	164.04	151.26	148.06		90.26

Tablo : 17

Şehirler	Yıllar	A p a r t m a n			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İzmir	1966	385	2.711	315.862	120.936	116.51	44.609
	1967	429	3.410	381.436	132.279	111.86	38.791
	1968	658	4.261	454.924	166.064	106.76	38.973
	1969	671	4.862	503.629	189.355	103.58	38.946
	1970	947	7.295	741.041	284.850	101.58	39.047
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	111.43	125.78	120.76	109.38		86.96
	1968	170.90	157.17	144.03	137.32		87.37
	1969	174.29	179.34	159.45	156.57		87.31
	1970	245.97	269.09	234.61	235.54		87.53

Tablo : 18

Belediyelerce verilen yapı kullanma izin kâğıtları (iskân raporu) na göre;
yeni, ilâve ve kısmen biten konutların yıllara göre genel toplam dağılımı

Şehir ve Be- diyeler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Genel Toplam	1966	15.642	40.973	4.089.061	1.196.480	99.79	29.201
	1967	23.321	50.207	4.970.814	1.495.024	99.—	29.777
	1968	30.263	62.910	5.934.716	1.855.836	94.33	29.499
	1969	32.098	65.216	6.181.805	2.068.964	94.78	31.724
	1970	35.296	71.587	6.503.385	2.376.449	90.84	33.196
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
	1967	109.09	122.53	121.56	124.95		101.97
	1968	193.47	153.54	145.13	155.10		101.02
	1969	205.20	159.16	151.17	172.92		108.64
	1970	225.47	174.71	159.04	196.62		113.68

Tablo : 19

Şehir ve Be- diyeler	Yıllar	E v				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Genel Toplam	1966	11987	14.730	1.257.637	273.198	85.38	18.547
	1967	18.191	21.044	1.833.047	447.522	87.11	21.466
	1968	22.375	25.770	2.136.960	543.452	82.92	21.089
	1969	24.000	27.577	2.315.400	654.630	83.96	23.738
	1970	26.411	29.692	2.375.984	702.401	80.02	23.656
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	151.75	142.86	145.75	163.81		114.66
	1968	186.66	174.95	169.92	198.92		113.71
	1969	200.21	187.22	184.11	239.62		127.99
	1970	220.33	201.58	188.97	257.10		127.55

Tablo : 20

Şehir ve Be- diyeler	Yıllar	A p a r t m a n				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Genel Toplam	1966	3.655	26.243	2.831.424	923.282	107.89	35.182
	1967	5.130	29.163	3.137.767	1.047.502	107.59	35.919
	1968	7.888	37.140	3.797.756	1.312.384	102.26	25.336
	1969	8.098	37.639	3.866.405	1.414.334	102.72	37.576
	1970	8.885	41.895	4.127.701	1.674.048	98.52	39.958
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	140.36	111.13	110.82	113.45		102.09
	1968	215.81	141.52	134.13	142.14		100.44
	1969	221.56	143.42	136.55	153.19		106.810
	1970	243.09	159.64	145.78	181.31		113.58

Tablo : 21

**Belediyelerce verilen yapı-kullanma izin kâğıtları (iskân raporu) na göre;
yeni, ilâve ve kısmen biten konutların yıllara göre nüfusu 100.001 den büyük
şehirlerdeki dağılımı**

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den büyük olanlar	1966	4.967	25.895	2.801.390	904.413	108.18	34.92
	1967	6.936	28.218	3.052.607	1.007.138	108.18	35.69
	1968	9.690	34.555	3.474.264	1.197.894	100.54	34.66
	1969	9.387	33.249	3.392.542	1.234.907	102.03	37.14
	1970	9.519	33.460	3.322.528	1.350.020	99.30	40.34
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	139.6	108.9	108.9	111.3		102.2
	1968	195.0	133.4	124.0	132.4		99.2
	1969	188.9	128.4	121.1	136.5		106.3
	1970	191.6	129.2	118.6	149.2		115.4

Tablo : 22

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	E v			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den büyük olanlar		2.035	2.692	271.098	65.262	100.70	24.24
		3.358	4.027	403.903	105.738	100.30	26.25
		5.103	6.094	508.429	137.652	83.43	22.58
		5.107	6.039	519.041	148.191	85.94	24.53
		4.840	5.563	456.933	138.906	82.13	24.97
A*		100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
		165.0	149.5	149.0	162.0		108.3
		250.7	226.3	187.5	210.9		93.1
		250.9	224.3	191.4	227.0		101.2
		237.8	206.6	168.5	212.8		103.0

Tablo : 23

Şehir ve Bele- diyeler	Yıllar	A p a r t m a n			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den büyük olanlar		2.932	23.203	2.530.292	839.151	109.06	36.165
		3.578	24.191	2.648.704	901.400	109.49	37.26
		4.587	28.461	2.965.835	1.080.242	104.20	37.25
		4.280	27.210	2.873.501	1.086.716	105.60	39.93
		4.679	27.897	2.865.595	1.211.114	102.72	43.41
A*		100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
		122.0	104.2	104.6	107.4		103.04
		156.4	122.6	117.2	126.3		103.01
		145.9	117.2	113.5	129.5		110.42
		120.2	120.2	113.2	144.3		120.05

Tablo : 24

**Belediyelerce verilen yapı kullanma izin kâğıtları (İskân raporu) na göre;
yeni, ilâve ve kısmen biten konutların yıllara göre nüfusu 100.001 den
küçük şehirlerdeki dağılımı**

Şehir ve Be- diyeler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den küçük olanlar	1966	10.675	15.078	1.287.671	292.067	85.4	19.4
	1967	16.385	21.989	1.918.207	487.886	87.2	22.2
	1968	20.573	28.355	2.460.452	657.942	86.8	23.2
	1969	22.711	31.967	2.789.263	834.057	87.3	26.1
	1970	25.777	38.117	3.181.157	1.026.449	83.5	26.9
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	153.5	145.8	149.0	167.0		114.4
	1968	192.7	188.1	191.1	225.3		119.6
	1969	212.7	212.0	216.6	285.6		134.5
	1970	241.4	252.8	247.0	351.4		138.7

Tablo : 25

Şehir ve Be- diyeler	Yıllar	E v			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den küçük olanlar	1966	9.952	12.038	986.539	207.936	82.0	17.3
	1967	14.833	17.017	1.429.144	341.784	84.0	20.1
	1968	17.272	19.676	1.628.531	405.800	82.8	20.6
	1969	18.893	21.538	1.796.359	506.439	83.4	23.5
	1970	21.571	24.129	1.919.051	563.515	79.5	23.4
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	149.0	141.4	144.9	164.4		116.2
	1968	173.6	163.4	165.1	195.2		117.0
	1969	189.8	178.9	182.1	243.6		135.8
	1969	216.8	200.4	194.5	271.0		135.3

Tablo : 26

Şehir ve Be- diyeler	Yıllar	A p a r t m a n			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Nüfusu 100.001 den küçük olanlar	1966	72.3	3.040	301.132	84.131	99.1	27.7
	1967	1.552	4.972	489.063	146.102	98.4	29.4
	1968	3.301	8.679	831.921	252.142	95.9	29.1
	1969	3.818	10.429	992.904	327.618	95.2	31.4
	1970	4.206	13.988	1.262.106	462.934	90.2	33.1
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	214.7	163.6	162.4	173.7		106.1
	1968	258.6	285.5	276.3	299.7		105.1
	1969	528.1	343.1	329.7	389.4		113.4
	1970	581.7	460.1	419.1	550.3		119.5

Tablo : 27

**Belediyelerce verilen yapı kullanma izin kâğıtları (iskân raporu) na göre;
yeni, ilâve ve kısmen biten konutların yıllara göre İstanbul şehrindeki
dağılımı**

Şehirler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İstanbul	1966	2.161	13.947	1.373.672	490.316	98.50	35.16
	1967	2.399	13.702	1.317.078	497.448	96.12	36.30
	1968	4.595	16.753	1.467.493	560.010	87.59	33.42
	1969	3.573	13.086	1.125.150	445.984	85.98	34.08
	1970	3.878	15.187	1.316.923	569.803	86.71	37.52
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	111.0	98.2	95.8	101.4		103.2
	1968	212.6	120.1	106.8	114.2		95.0
	1969	165.3	93.8	81.9	90.9		96.9
	1970	179.4	108.9	95.8	116.2		106.7

Tablo : 28

Şehirler	Yıllar	E v				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İstanbul	1966	425	630	60.576	19.763	96.15	31.37
	1967	676	931	84.877	27.646	90.95	29.69
	1968	2.471	3.012	273.567	66.144	74.22	21.96
	1969	1.938	2.368	173.960	55.473	73.46	23.42
	1970	1.884	2.258	164.220	53.782	72.72	23.81
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	159.0	147.7	139.7	139.8		94.6
	1968	581.4	478.1	369.0	334.6		70.0
	1969	456.0	375.8	287.1	280.6		74.6
	1970	443.3	358.4	271.1	272.1		75.9

Tablo : 29

Şehirler	Yıllar	A p a r t m a n				Ortalama Daire	
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İstanbul	1966	1.736	13.317	1.313.096	470.553	98.60	35.33
	1967	1.723	12.771	1.232.401	469.802	96.50	36.78
	1968	2.124	13.741	1.243.926	493.866	90.52	35.94
	1969	1.635	10.718	951.190	390.511	88.74	36.43
	1970	1.994	12.929	1.152.703	516.021	89.15	39.91
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	99.0	95.8	93.8	99.8		104.11
	1968	122.3	103.1	94.7	104.9		101.7
	1969	94.1	80.5	72.4	82.9		103.1
	1970	114.8	97.0	87.7	109.0		112.9

Tablo : 30

**Belediyelerce verilen yapı kullanma izin kâğıtları (iskân raporu) na göre;
yeni, ilâve ve kısmen biten konutların yıllara göre Ankara şehrindeki
dağılımı**

Şehirler	Yıllar	Konutlar (Ev + Apartman)			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Ankara	1966	709	6.755	876.769	262.656	129.79	38.89
	1967	1.109	7.188	905.377	271.621	125.95	37.78
	1968	902	8.319	994.543	330.620	119.55	39.74
	1969	950	8.513	1.027.860	395.356	120.74	46.44
	1970	816	6.645	812.823	386.039	122.32	58.09
A*	1966	100.0	100.6	100.0	100.0		100.0
	1967	156.4	106.4	103.2	103.4		97.15
	1968	127.4	123.2	113.4	125.8		102.18
	1969	134.0	126.0	117.2	150.5		119.41
	1970	115.1	98.3	92.7	146.9		149.37

Tablo : 31

Şehirler	Yıllar	E v			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Ankara	1966	40	75	12.813	3.632	170.84	48.42
	1967	276	316	37.041	10.457	117.21	33.09
	1968	37	66	9.295	2.690	140.83	40.75
	1969	108	186	24.014	7.340	129.10	39.46
	1970	23	24	2.337	831	97.37	40.57
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	690.0	421.3	289.0	287.9		68.33
	1968	92.5	88.0	72.5	74.0		84.1
	1969	270.0	248.0	187.4	202.0		81.5
	1970	57.5	32.0	18.2	22.8		83.8

Tablo : 32

Şehirler	Yıllar	A p a r t m a n			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
Ankara	1966	669	6.680	863.956	259.024	129.33	38.77
	1967	833	6.872	868.336	261.164	126.35	38.00
	1968	865	8.253	985.248	327.930	119.38	39.73
	1969	842	8.327	1.003.846	388.016	120.55	46.59
	1970	793	6.621	810.486	385.208	122.41	58.18
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	124.5	102.8	100.5	100.8		98.0
	1968	129.3	123.5	114.0	126.6		102.4
	1969	125.8	124.6	116.2	149.8		120.1
	1970	118.5	99.1	93.8	148.7		150.0

Tablo : 33

**Belediyelerce verilen yapı kullanma izin kâğıtları (iskân raporu) na göre;
yeni, ilâve ve kısmen biten konutların yıllara göre İzmir şehrindeki
dağılımı**

Şehirler	Yıllar	Konutlar. (Ev + Apartman)			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İzmir	1966	257	1.377	143.285	60.441	104.05	43.89
	1967	661	2.347	259.912	96.424	110.74	41.09
	1968	1.026	3.264	353.138	127.423	108.19	39.03
	1969	1.325	4.188	430.015	156.598	102.67	37.39
	1970	1.788	4.524	448.192	155.086	99.07	34.28
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	257.1	170.4	181.4	159.5		93.5
	1968	399.2	237.0	246.4	210.8		88.9
	1969	515.5	304.1	300.1	259.1		85.2
	1970	695.7	328.5	312.8	256.6		78.1

Tablo : 34

Şehirler	Yıllar	E v			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İzmir	1966	84	119	10.897	4.030	91.57	33.86
	1967	220	259	23.686	7.127	91.45	27.51
	1968	318	370	29.898	8.487	80.80	22.94
	1969	509	564	45.642	12.940	80.92	22.94
	1970	897	967	78.361	26.371	81.03	27.27
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	261.9	217.6	217.4	176.8		81.2
	1968	378.5	310.9	274.3	210.6		67.7
	1969	606.0	473.9	418.8	321.1		67.7
	1970	1.067.8	812.6	719.1	654.3		80.5

Tablo : 35

Şehirler	Yıllar	A p a r t m a n			Ortalama Daire		
		Sayı	Daire sayısı	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)	Yüzölçümü (m ²)	Değeri (1.000 TL.)
İzmir	1966	173	1.258	132.388	56.411	105.23	44.84
	1967	441	2.088	236.226	89.297	113.13	42.76
	1968	708	2.894	323.240	118.936	111.69	41.09
	1969	816	3.624	384.373	143.658	106.06	39.64
	1970	891	3.557	369.831	128.715	103.97	36.18
A*	1966	100.0	100.0	100.0	100.0		100.0
	1967	254.9	185.9	178.4	158.3		95.3
	1968	409.2	230.0	244.1	210.8		91.6
	1969	471.6	288.0	290.3	254.6		88.4
	1970	515.0	282.7	279.3	228.1		80.6

Tablo : 36

KONTROL YÖNETMELİĞİ "ODAMIZIN GÖRÜŞÜ OLARAK BAYINDIRLIK BAKANLIĞINA GÖNDERİLMİŞTİR"

1. KONU :

Yapılması kararlaştırılmış yapım, bakım, tesisat ve onarım işlerinin sözleşme ve ekleri hükümlerine, teknik ve özel şartlaşmalara uygun olarak yapılmasını sağlamak üzere girilen kontrol ve izlemeler bu yönetmelik hükümlerine göre yürütülür.

2. KONTROL ÖRGÜTÜ :

İşin bağlı olduğu Bakanlık, bölge kuruluşları veya illerdeki kuruluşlar tarafından atanacak kontrol amiri ile işin önemine ve büyüklüğüne göre yeteri kadar mühendis, mimar, yüksek tekniker, tekniker veya fen memuru, sürveyan ve puantörlerden kurulacak bir topluluktur ve bu yönetmelikte kontrol olarak isimlendirilmiştir.

Müteahhit, taşoron veya emanet komisyonu olarak işi yapacak olan kuruluşlar Müteahhit olarak isimlendirilmişlerdir.

Müteahhitlere işe başlamadan evvel izleme ve kontrollerin hangi örgüt tarafından yapılacağını bildirilmesi gereklidir.

Yabancı bir mühendislik firmasına doğrudan doğruya KONTROLLUK görevi verilemez. Ancak özel bilgi ve ihtisas isteyen önemli inşaatlar için kontrol örgütüne yardımcı olmak üzere yabancı bir firma sözleşmeli olarak müşavirlik görevi ile çalıştırılabilir.

3. İZLEME VE KONTROL GÖREVİNİ YAPACAK ÜNİTELER :

- Puantörler,
- Sürveyanlar ve araştırma teknisyenleri,
- Kontrol teknikerleri,
- Kontrol mühendis ve mimarları,
- Kontrol amirleri,
- İş yaptıran kuruluşlar,
- Genel müdürlük veya daire başkanlıkları, olmak üzere izleme ve kontrol görevini yukarıda belirtilen sıraya göre yapacaklardır.

3.1. Puantörler :

İş yerlerindeki işçi, usta, taşıt araçları, yapı makinelerini saymak, işçilerin çalışma karnelerinin olup olmadığını yoklamak ve bunların "günlük rapor defterine" yazılmasını sağlamakla görevlidirler.

3.2. Sürveyanlar :

— İş yerinde bulunan her türlü inşaat malzemelerinin; niteliğinin, taşınmasının hazırlanmasının, depo edilmesi ve istifinin özel şartlaşmasındaki tariflere uygun olup olmadığına dikkat etmek; inşaat malzemelerinin miktarını tesbit etmek ve bunları saklamakla,

— Kontrol Mühendisinin vereceği direktiflere göre yapım, bakım, tesisat ve onarım işlerinin şartlaşmalara uygun olarak yapılmasını kontrol etmek ve izlemekle,

— Şartlaşmasına uymayan imalâtı kontrol mühendisine ve müteahhidin iş başındaki yetkilisine haber vermekle,

— Yapılan imalâtın proje ve detay resimlerine uygun olarak tamamlanmasını sağlamakla,

— Günlük rapor defterini günü gününe düzenlemek, bu deftere hava durumunu ve çalışılmayan günlerle nedenlerini kaydetmekle,

— Amirleri tarafından kendisine verilen emirleri yerine getirmekle,

— Her türlü harçların karışım ve yapım metodlarını izlemek, şartlaşmalara uygunluğunu sağlamakla görevlidirler.

Araştırma Teknisyenleri :

— Yapım, bakım ve onarım işlerinin bünyesine giren hertürlü malzemenin niteliğini kontrol etmek ve şartlaşmalara uygunluğunu sağlamakla, yapılan imalâtın niteliğini belirlemek üzere arazide ve lâbarotuvarda denemeler yapıp sonuçlarını kontrol mühendisine bildirmekle görevlidirler.

3.3. Kontrol Teknikerleri :

Kontrol mühendisine yardımcı olmak üzere görevlendirilen yüksek tekniker, tekniker ve fenmemurlardır. Kontrol mühendisleri ve mimarları tarafından kendilerine yetki verilmediği zaman yapımı durduramaz ve müteahhitlerle yazışma yapamazlar.

Projelere, sözleşme ve eklerine, teknik ve özel şartlaşmalara aykırı olarak yapılan işleri en kısa bir zamanda yetkili amirlerine bildirirler.

— Kontrol mühendislerine yardımcı olmakla, puantör ve sürveyanları kontrol etmekle, rölöve defter, ataşman defteri ve keşif evraklarını düzenleyip imza etmekle görevlidirler.

3.4. Kontrol Mühendis ve Mimarları :

— Kontrol amirine bağlı olarak kendilerine verilen yapım, bakım, tesisat ve onarım işlerinin; projelerine, detay resimlerine, teknik ve özel şartlaşmalarına, iş programına uygun olarak yapılmasını sağlamakla,

— Kontrol Teşkilâtında kullanılan her türlü ölçü aletlerinin kontrolü, ayarlanması ve ayarlatılmasını sağlamakla,

— İş yerlerinde çalışmanın yapılabilmesi için istismlâk işlemlerinin tamamlanmasını sağlamak, istismlâk dışında kalmış fakat çalışmaya engel olabilecek her türlü tesislerin yer değiştirmesini temin etmek üzere gerekli tedbirleri almakla,

— Sözleşme gereğince müteahhidin bulundurmaya mecbur olduğu iş makinelerinin, teçhizat ve tesislerin, teknik elemanların iş yerinde devamlı olarak bulunmasını kontrol etmek için devamı süresince de ihtiyaca yetip

yetmediğini zaman zaman tesbit etmek, teknik eleman, makina teçhizat ve tesislerin iş programına göre işin zamanında tamamlanmasına yetmiyeceğine kanaat getirdiği hallerde durumu gerekçeleri, mukayeseli iş grafikleri ile kontrol amirine ve müteahhide bildirmekle,

— Yapım, bakım, tesisat ve onarımın tamamlandıktan sonra işe yarar hale gelmesini temin etmek üzere ihale muhtevasına girecek veya muhtevadan çıkarılacak işlere ait keşifleri hazırlamak, gerekçeleri ile beraber kontrol amirine vermekle,

— Kontrol amirinin bulunmadığı hallerde kontrol amirine vekâlet etmek ve kontrol amirliğine ait görevleri tamamlamakla,

— Müteahhitlere lüzumlu projeleri vermek, müteahhitler tarafından düzenlenmesi gereken iş programını ve projeleri inceleyip işe uygunluğunu sağladıktan sonra kontrol amirinin onayına sunmakla,

— Hertürlü harc ve karışımların şartlaşmalardaki esaslar dahilinde yapılmasını sağlamak üzere ölçülerini sürveyanlara ve müteahhitlere bildirmekle,

— Her türlü imalatın miktarını ölçüp rölöve ve ataşman defterlerine kaydetmekle, yeşil defter ve hak ediş raporlarını düzenlemek, kesin hesapları yapmak, malzeme ocaklarının seçimini ve değiştirilmesini sağlamakla,

— Sözleşme gereğince idare tarafından verilecek her türlü malzeme, yapı makinaları, malzeme ocaklarını müteahhide teslim etmek ve bu hususta yapılması gereken tutanakları düzenlemek, ocak ve fabrikalara ait uzaklık tutanaklarını, tartı tutanaklarını, yeni fiyat tutanaklarını hazırlamakla,

— Yapım sırasında her türlü malzeme ve teçhizatın; proje ve şartlaşmalara uygun olarak yerine konmasını sağlamak ve özel durumu olmayan köprü, bina, istinat duvarı, vb. sanat yapılarına ait temelleri kontrol etmek ve atılmasına izin vermekle,

— Yapım, bakım, tesisat ve onarım işlerinin sözleşme ve eklerine teknik ve özel şartlaşmalara aykırı olarak yapıldığı hallerde düzeltilmesini sağlamak, düzeltilmediği hallerde yapımı durdurmak ve kontrol amirine haber vermekle,

— İşin süresi içinde yapılmasını sağlamak, yapılan işlerin kesin hesaplarını hazırlayıp kesin kabule kadar tamamlamak, geçici kabul tutanaklarını hazırlamak, geçici kabul eksikliklerini tamamlatıp kesin kabul tekline yapmakla,

— Kontrol teknikleri, sürveyanlar ve puantörlerin görevlerini kontrol edip, bu elemanlara işleri hakkında direktif vermek, bu elemanların özlük işleri ile ilgili işlemleri tamamlamakla,

— Müteahhitlere bağlı işçilerin ehliyet ve işe uygunluklarını kontrol edip, işçi ücretlerinin zamanında ödenmesini izlemek, gerektiği hallerde işçi ücretlerinin hakediş raporlarından kesilerek ödenmesini sağlamak üzere lüzumlu işlemleri hazırlamakla,

— İşin tamamına tesir edip esasını değiştirmeyecek küçük proje değişikliklerini yapmak sonuçtan kontrol amirine bilgi vermek, büyük değişiklikler için kontrol amirine teklifte bulunmakla,

— İşin yapılması sırasında tutulması gereken teftişleri düzenlemek, her türlü raporları hazırlamak, hazırlatmak ve imzalamakla görevlidirler. Kontrol mühendis ve mimarları bu görevlerini yaparken müteahhitlerle yazışma yapabilirler. Ancak bu yazışmaları kontrol amirine bildirmeğe mecburdurlar.

3.5. Kontrol amirleri :

— Bağlı bulundukları işi yaptıran kuruluşlar tarafından belirlenen bölge dahilindeki hertürlü yapım, bakım, tesisat ve onarım işlerinin sözleşme

ve ekleri hükümlerine, teknik ve özel şartlaşmalara uygun olarak yapılmasını sağlamakla,

— Müteahhitlerce düzenlenecek iş programları ve proje değişikliklerini inceleyip işe uygunluğunu sağladıktan sonra ilgili makamlar tarafından onaylanmasını sağlamak, kontrol mühendis ve mimarlarına, müteahhitlere vermek, işin süresinde bitirilmesini temin etmekle; iş süresinde tamamlanamayacaksa tedbirlerini almak veya aldirmekle,

— Kontrol Mühendis ve Mimarlarına görev vermek, bunların görevlerini kontrol etmek, kontrol mühendis ve mimarlarına yol göstermek ve onları izlemek, kontrol örgütünde çalışan elemanların özlük işleri ile ilgili her türlü işlemleri tamamlamak veya tamamlatmakla,

— İş yerlerini, işe ait projelerle ilgili plân, profil, plânkote, enkesit, vb. hususlara ait belgeleri, sözleşme gereği müteahhitlere verilmesi öngörülen yapı malzemelerini, makinaları, aletleri, yarım kalmış yapımları ve tesisatları usulüne uygun olarak tutanakla teslim etmek ve iş sonunda teslim almakla,

— Çimento, demir vb. gibi değişen fiata bağlı malzemelerin ve dağıtım tabii gereç, alet ve malzemelerin miktarlarını tesbit etmek, bunların müteahhitlerce temin edilmelerini sağlamak, bunlara ait fiyat değişikliklerini tesbit etmekle,

— Özel durumu olan köprü, bina vb. temelleri kontrol etmek ve atılmasına müsaade etmekle,

— Sözleşmeye göre ödenmesi gereken tabii afetlerden doğan zararları tesbit etmek, bu zararların ödenmesi için gerekli rapor ve tutanakları düzenlemekle,

— İşin gereği olarak kullanılacak tip projeleri seçmek, bu projeler için lüzumlu kat sayıları belirliyerek projeleri düzenlemek veya düzenletmekle,

— İş yaptıran kuruluşların teklifi ile; röpriz, klâs, sıkıştırma, nemlendirme, kurutma vb. hususlarda karar vermek ve uygulamakla,

— İşin şartlaşma esaslarına ve iş programına uygun olarak devam etmesi hallerinde müteahhide gerekli uyarımları yapmak, alınacak tedbirleri kararlaştırmak, bu tedbirlerle işin devam edip etmediğini izlemek; işin aksamaması devam ettiği hallerde durumu nedenleri ile üst makamlara yazı ile bildirmekle,

— Geçici hak ediş raporlarını kontrol etmek, imzalamak, kesin hesap ve hakediş raporlarını hazırlamak ve imzalamakla,

— En az altı ayda bir olmak üzere işin keşfini hazırlamak ve gerektiği hallerde yeni iş programı düzenlemek, bunları incelemek, işe uygunluğunu sağladıktan sonra onaylamak üzere üst makamlara göndermekle,

— Süre uzatımı ile ilgili işlemleri tamamlamak, mukayeseli iş ilerleme grafik ve raporlarını düzenlemek ve bunlar hakkındaki görüşlerini ayda bir defadan az olmamak üzere üst makamlara bildirmekle,

— Kontrol mühendis ve mimarları tarafından düzenlenen günlük rapor defterlerini, rölöve, ataşman ve yeşil defterleri incelemek, fiyat tutanaklarını, fiyat farklarını tesbit etmek ve bunların onaylanmasını sağlamakla,

— Kontrol mühendisleri ve mimarları tarafından durdurulan uygulamaları incelemek, düzeltmeler, yıkılıp yeniden yapmaları için gerekli süreleri vermek, bu konuda yapılan uygulamaları izlemekle,

— Müteahhitlerin işi sözleşme ve eklerine, teknik ve özel şartlaşmalara uygun olarak süresi içinde yapamayacağına kanaat getirdiği hallerde; durumu belge ve gerekçeleri ile üst makamlara bildirmek ve gerektiğinde sözleşmenin bozulması için teklifte bulunmakla görevlidirler.

Kontrol amirleri müteahhitlerle daima yazışmalı olarak işlem görürler.

4. KONTROL ÖRGÜTÜNDE KULLANILACAK DEFTERLER :

Kontrol örgütünde GÜNLÜK RAPOR DEFTERİ, RÖLÖVE DEFTERİ (Ölçüm Defteri) ATTAŞMAN DEFTERİ ve YEŞİL DEFTER (Hakedişe esas defter) kullanılacaktır.

4.1. Günlük Rapor Defteri :

Günlük rapor defteri iş yerindeki günlük olayların, yapılan hazırlıkların, çalışan; işçi, makina ve tesislerin, hava şartlarının kontrol mühendis veya mimarı tarafından sürveyanlara ve müteahhitlere verilen defterlerin yazıldığı defterdir. Sürveyanlar tarafından hazırlanacak kontrol mühendis ve mimarları tarafından imzalanacaktır.

Günlük Rapor Defterleri :

Bir asıl bir suret olmak üzere sabit veya mürekkepli kalemle yazılmış üç yaprak olacak; asıl suret kontrol mühendisinde kalacak, bir haftalık (7 yaprak) rapor toplanarak kontrol emirine gönderilecek, kontrol amirliğinde toplanan takım Kesin Hesaplarla beraber işi yaptıran kuruluşlara gönderilecektir.

— Müteahhitlere kontrol mühendis veya mimarı tarafından talimat yazıldığı günler müteahhitler tarafından da imzalanacaktır.

— İşin başladığı günden itibaren iş yerinde çalışma olsun olmasın hergün doldurulacaktır.

4.2. Rölöve Defteri : (Ölçüm Defteri)

Yapım bittikten sonra ölçülemiyecek ve hesaplanamıyacak hertürlü imalatın günü gününe ölçülüp kaydedildiği defterlerdir. Kontrol teknikerleri ve kontrol mühendisleri tarafından düzenlenecek, kontrol mühendisi ve müteahhidin iş yerindeki yetkili elemanı tarafından imzalanacaktır. Rölöve defterleri : (Ölçüm Defterleri)

— Bir asıl bir suret olmak üzere sabit veya mürekkepli kalemle yazılmış iki yaprak olacak asıl kontrol mühendisinde kalacak sureti müteahhide verilecektir.

— Ataşman defterlerinin müsveddesi mahiyetinde olacak ataşman defterine geçirilmesi gereken imalat kontrol mühendisi tarafından ölçülecek, imalatın krokiyi çizilecek, her türlü boyutlar yazılacak, zemin cinsi, yapının şekli, yapının dozağı, teçhizat çap ve uzunlukları belirtilecektir.

— İmalatın yapıldığı gün belirtilecektir.

4. 3. Ataşman Defterleri :

Yapım bittikten sonra ölçülemiyecek ve görülemiyecek olan, proje ve eklerinde boyutları belirtilemeyen hertürlü imalatın kesin hesabına esas olmak üzere; kontrol teknikerleri ve kontrol mühendisleri tarafından hazırlanıp, kontrol mühendisi ve müteahhidin iş başındaki yetkili elemanı tarafından imzalanacaktır. Ataşman defterlerine ait hertürlü bilgiler Rölöve Defterinden (Ölçüm Defterinden) alınmış olacak ve Rölöve Defterinin hangi sayfasından alındığı belirtilecektir. Ataşman defterleri :

— Her türlü imalatın Rötret ve Subasman seviyesinden aşağı kısımlarına, temel, temel üstü, tesviye kazılarına, temelden çıkan suya, temel kaplama ve yalıtımlarına, temel yapısı, dozağı ve tahkimatlarına, yollarda; yarma, dolma ve şevlere, balast, kırma taş, blokaj, stabilize ve asfalt hazırlıklarına, drenaj, kanalizasyon ve fosseptiklere, yıkmalara ve yıkmalardan çıkan malzemelere, benzeri işlere ait hertürlü bilgileri kapsıyacaktır.

— Ataşman Defteri bu Yönetmeliğe bağlı numunesine uygun hususi bir defter olup kontrol amiri tarafından her sayfası numaralanmış, kaç sayfadan ibaret olduğu yazı ile belirtilmiş, defterin başına hangi işe ait olduğu, müteahhidin ismi yazılmış olacaktır.

— Ataşman defterlerindeki yazılar ve resimler mürekkepli kalemle yazılmış, kazıntı ve silinti olmayan, krokiler her türlü bilgiyi kapsayan, yanlışlık olduğu zaman ilk rakkam okunabilecek şekilde üzeri çizilmiş ve yeni si yazılarak imza edilmiş şekilde düzenlenen, tek nüsha olarak hazırlanan defterlerdir.

— İş yaptıran kuruluşlarca ve müteahhitçe gerekli görülen her türlü olayları ve kusurları belirliyecektir.

4.4. Yeşil Defter : (Hakedişe Esas Defter)

Yapım, bakım, tesisat ve onarım işlerinin süresince geçici hakediş raporlarına esas olan bilgileri sapsamak üzere kontrol mühendisleri ve mimarları tarafından tek defter olarak düzenlenip geçici hakediş raporu ile beraber kontrol amirine ve iş yaptıran kuruluşlara gönderilen her sayfası kontrol mühendisi ve müteahhidin iş başındaki yetkili elemanınca imzalanmış defterlerdir.

Yeşil defterler : (Hakedişe esas defterler)

— Geçici hakedişe esas olan hertürlü yapım, bakım, tesisat ve onarım işlerini, hakedişelere ait hesapları, gerekiyorsa krokileri kapsayacak, hesapların ataşman defterinin veya kesin hesabın hangi sayfasından alındığını gösterecek, yapım ve hazırlıkların tariflerini, poz numaralarını, birimlerini, geçici hakedişin ait olduğu ayda ve ondan evvelki ayda yapılan miktarları belirliyecek şekilde mürekkepli kalemle kazıntı ve silinti olmamak üzere düzenlenecektir.

— İşin sonuna kadar kontrol mühendisliğinde saklanacak işbitiminde kesin hesaplarla beraber kontrol mühendisliğine gönderilecektir.

Ekler: 1) Yer teslim tutanağı ve işe başlama tutanağı örneği,

2) Yeni fiat analizi, puantaj defteri, günlük rapor defteri, Rölöve defteri (Ölçüm defteri) Ataşman defteri

Yeşil defter (Hakedişe esas defter) örnekleri

Ekrem KURDOĞLU

Ekrem YEŞİLADA

Hayrettin O. SİĞİRCİ

ÜLKEMİZDEKİ İNŞAAT MAKİNALARI ENVANTERİNİN ÇIKARILMASI KAPASİTE ARAŞTIRMA YAPILMASI KOMİSYONU

Türkiye'deki Kamu ve özel sektör kuruluşlarında makine parkı kapasitesinin tesbiti ve bunları rasyonel kullanmak konusunda yaptığımız toplantı ve araştırmalarda :

1 — Devlet Planlama Teşkilatı daha önce 1970 yılında kamu kuruluşları makine parklarının aynı işletme esaslarına sokulması üzerine bir araştırma yapmıştır.

2 — Bayındırlık Bakanlığı da kamu ve özel sektör makine gücü hakkında hizmete özel bir yayın yapmıştır. Yalnız bu bilgilerin toplanması Bakanlıkça müteahhitlere makine ithal permisi verildiği cihetle yapılan ankete daha kolay cevap vermeleri sağlanmıştır. Odaca yapılması düşünülen anket ancak (İşverenler sendikası), (Müteahhitler Birliği) aracılığı veya işbirliği ile sağlanabileceği kanısına varılmıştır. Konunun anket ve gelen cevapların değerlendirilmesi 3 kişilik bir komisyonun yapacağı iş kapasitesinin çok üstündedir. Bayındırlık Bakanlığına yaptığımız yazılı müracaata da olumlu bir cevap alamadık. Konu çok daha uzun bir çalışmayı gerektiriyor.

Ekrem YEŞİLADA Tankut BALKIR

Doğan SORGUÇ

Hikmet YALVAÇ

YÜKSEK EĞİTİM REFORMU KONUSUNDA GENEL GÖRÜŞLERİN BELİRLENMESİ ÖNERİLER GETİRİLMESİ KOMİSYONU

Konu önce "Yüksek Eğitim Reformu konusunda genel görüşlerin belirlenmesi, önerilerin geliştirilmesi" idi. Komisyon sonra konuyu "Yüksek Teknik Eğitim" olarak sınırlandırdı. İlk toplantılarda genel bir ana - taslak hazırlandı. Bu taslakta kalkınma politikası açısından uygun bir "teknisyen" tipi ve onun sınıflandırılması eğitimi, üretim içindeki yeri, yetki ve sorumlulukları gözönüne alınıyordu. Komisyon bu konuda bilgi toplamak için iş bölümü yaptı, fakat elde olmayan nedenlerle komisyon sonraları toplanamadı. Kanımızca konu önemini koruyor. Önerimiz bu tür bir çalışmaya yeni çalışma döneminde devam edilmesidir.

Ertan ACAROĞLU

Mustafa AKGÜL

Nejat ÖLÇEN

OKUL SONRASI TEKNİK EĞİTİM KOMİSYONU RAPORU

Geçen çalışma döneminde 1971 senesi bahar aylarında başlayan komisyonumuz, ilk aylarını yüklü bir çalışma programı hazırlıyarak geçirmiştir. Fakat yaz aylarında çalışmalarına verdiği aradan sonra çeşitli sebeplerden bir daha toplanamamış ve planladıklarını gerçekleştirememiştir.

İlerki senelerde bu komisyonda çalışacak arkadaşlara faydalı olacağını umarak hazırlamış bulunduğumuz bu çalışma programını aşağıda veriyoruz.

Çalışma Programı :

1 — Bir evvelki sene yapılan çalışmaların sürdürülmesi :

1.1) **KONFERANSLAR :** Bir evvelki sene olduğu gibi üyelerimize yapılacak çağrılar ile uzmanlaşmış bulunduğu konuda diğerlerinin verecekleri konferanslar ile aydınlatmak isteyen üyelerimizi saptamak ve bir plan dahilinde Ekim 1971'den itibaren seri konferanslar sunmak.

1.2) **ELEKTRONİK HESAP MAKİNASI PROGRAMLAMA KURSLARI :** Bir evvelki sene ODTÜ Hesap Bilimleri Bölümü ile işbirliği yapılarak başarı ile sunulan ve

- a) Fortran IV Programlaması,
- b) Nümerik (Sayısal) Analiz,
- c) Hazır Programların İnşaat Mühendisliğinde kullanılması şeklinde üç grupta toplanmış olan kursların tekrarlanmasını sağlamak ve geçen kurs için itina ile hazırlanmış olan kurs notlarını bastırarak bu konuda bir literatür ortaya çıkartmak.

2 — Yeni olarak yapılması düşünülen çalışmalar :

2.1) Aşağıdaki iki konuda simpozyum veya bir dizi açık oturumlar veya konferanslar düzenliyerek bu konuların yetkili kişiler ve üyelerimiz tarafından incelenmesi olanağını yaratmak, ortaya çıkacak olan bulguları toplayarak yayınlamak üyelerimizin ve yetkili kuruluş ve kişilerin bunlara dikkatlerini çekmek,

2.1.1) Yapılarda çelik tasarrufu : Bu konunun :

- a) Yapı kalitesi,
- b) Kullanılan çelik cinsi
- c) Kullanılan Projelendirme Teknolojisi açılarından incelenmesi.

2.1.2) Yapı Kalitesi : Bu konunun da

- a) Türkiye'de kullanılan İnşaat metodları ve bunların neticesinde elde edilen yapı kalitesi.
- b) Yapıların Metodlar ve Yapı kaliteleri yönünden sınıflandırılması.
- c) Yapı kalitesini artırıcı tedbirler, öneriler ve bunların pratikte geçerliliği açılarından incelenmesi,

2.2) İnşaat Mühendisliği Teknolojisindeki yeni gelişmelerin takip edilerek üyelere (dolayısı ile Türkiye İnşaat Mühendisliği Teknolojisine) iletilmesi olanaklarının araştırılması.

Ali YETİŞ

Alp ACAR

Sina DÜLGEROĞLU

ORTAK PAZARA GİRİŞİN, İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİNE ÇEŞİTLİ YÖNLERDEN ETKİLERİNİN İNCELENMESİ KOMİSYONU

Komisyon ilk toplantılarında Ortak Pazar'ın kuruluş amaçlarını ve kuruluş kanununu inceledi. Bu amaç ve kanun kapsamı içerisinde, Türkiye'nin genel ekonomik durumu da gözönüne alınarak, Ortak Pazar'ın özellikle Türkiye İnşaat Mühendisliğine çeşitli yönlerden etkilerinin incelenmesine geçildi. Ve bunun için gerekli bir takım döküman elde edilmesi öngörüldü. Fakat elde olmayan bir takım sebeplerle komisyon toplantıları yapılamadı. Konu önemini koruduğu kanısında olduğumuz için bu çalışmanın gelecek çalışma döneminde de sürdürülmesini öneririz.

Reyhan USEL

Hilmi YÜNCÜ

Süheyl ZOR

Savaş UŞKAY

İNŞAAT KESİMİNDEKİ YATIRIM POLİTİKASININ GENEL OLARAK İNCELENMESİ, BÜYÜK PROJELER HAKKINDA ARAŞTIRMA YAPILMASI, GELİŞİMLERİNİN İZLENMESİ KOMİSYONU

"İnşaat Kesiminde Yatırım Politikasının genel olarak incelenmesi, büyük projeler hakkında araştırma yapılması, gelişimlerin incelenmesi" konusunda çalışmak üzere kurulan komisyonumuz üç toplantı yapmış ve çalışma metodlarını saptamaya çalışmıştır.

Bu toplantılar sonunda, çalışmalardan olumlu sonuçlar alınabilmesi için bir takım bilgiler derlenmesi gerektiği görülmüş fakat bu bilgilerin toplanmasının güçlüğü anlaşıldığından çalışmalara bir süre ara verilmesi kararlaştırılmıştır.

Karşılaşılan güçlükler gözönünde bulundurularak bu konuda önümüzdeki dönemde çalışma yapılmasının yararlı olamayacağı düşünülmekle beraber, bundan sonra da bu konularda çalışılmasına Yönetim Kurulunca karar verilmesi halinde, Komisyona seçilecek üyelerin, gereken bilgileri daha kolay toplıyabilecek kişilerden seçilmesinin yararlı olacağı kanısına varılmıştır.

Tankut Balkır

Yılmaz Onay

Mehmet Özgüven

Ahmet Mirasgeldi

Sina Dülgeroğlu

Samim Öztekin

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ULAŞTIRMA SORUNLARI KOMİSYONU RAPORU

Giriş :

Ulaştırma, bir sektör olarak, ekonomik ve sosyal kalkınmayı çok yakından ilgilendiren önemli faktörlerden biridir. Bu bakımdan ulaştırma plânlaması ve uygulaması kalkınmakta olan ülkeler için çok büyük önemi haizdir. Dolayısıyla, ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerinin gerçekleşmesini destekleyecek bilinçli ve tutarlı bir ulaştırma politikasını, tesbit edecek ve uygulayacak örgütlenmeye gidilmesi gereklidir. Diğer taraftan bir hizmet olan ulaştırmanın, ülkenin kalkınmasına bir katkısı olabilmesi için sürekli olarak geliştirilmesinin önemi açıktır ve dolayısıyla ulaştırmaya yatırım yapmak da doğaldır. Ancak yeni yapılacak yatırımların gerekli alt yapı standartlarına, yaratılacak kapasitenin de işletme ihtiyaçlarına ve taşıma talebine uygun olması ve bilhassa tamamen kaybedilmiş bir değer olan ihtiyaç fazlası kapasite yaratacak yatırımlardan kaçınılması ülkemizin kısıtlı kaynaklarının rasyonel olarak kullanılması bakımından zorunludur. Bu zorunluluk ulaştırma yatırımlarını daha yakından ve dikkatle izleme gereğini de beraberinde getirmektedir. Kamu yatırımlarının hemen % 20 sini, özel sektör yatırımlarının ise yine yaklaşık olarak % 10 unu teşkil eden ulaştırma yatırımlarının ülkemizde gerektiği kadar dikkatle yapılmadığını gösteren kanıtlar vardır.

Örneğin Yeşilköy havaalanının yeni pistinin yapımından ötürü Safraköy varyantı ile terkedilen karayolu kesimi, 15 sene evvel 2 x 3 şerit olarak yapıldığı halde, günümüzden 20 sene sonraki trafik akımına göre hesaplanarak yeni yapılan varyant 2 x 2 şerit olarak projelendirilmiştir. Bugünkü trafik akımının 2 x 2 şeritli bir karayolu tarafından taşınabileceğini kabul etsek dahi hiç değilse 2 şerit genişliğindeki yolun fazladan yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu örnekleri uzun listeler halinde uzatmak mümkündür. Bu yatırımların gereksiz olduğu detaylı hesaplar yapılmadan anlaşıldığından mühendislik hesapları ile bunlara ilâve edilecek pek çok yatırım bulunduğunu kabul etmek hatalı olmayacaktır.

Bu raporun bütün sorunları kapsayan geniş bir rapor olması düşünülmüştü. Ancak olayların bilindiği gibi gelişmesi rapora ayrılacak vakti kısıtlandığından daha geniş kapsamlı bir rapor hazırlanamamıştır. Buna rağmen çalışma henüz mevcut bulunmayan ulaştırma politikasının saptanmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

GENEL DURUM :

Türkiye'deki taşımaların ulaştırma sistemlerine dağılışı aşağıdaki gibidir. Bu tablonun incelenmesinden, ülkemizdeki egemen taşımanın karayolu taşıması olduğu görülmektedir. Halbuki Türkiye'deki seyahat mesafeleri uzun olduğundan kütle taşımasının demir veya deniz yolu ile yapılmasının daha ucuz olacağı açıktır. Bu durumda yatırımların çoğunu karayollarına ayırmakta ısrar etmek en azından ülkenin çıkarlarını gözönüne almamaktır. Aşağıdaki Tablonun ortaya koyduğu diğer bir husus da karayolu rekabetinden ötürü üç yanı deniz olan ülkemizdeki deniz taşımasının hemen ortadan kalktığıdır. Deniz ve demiryolunun daha ucuz bir taşıma olduğu bilindiği halde yapılan yatırımlarla taşıt, lâstik, vedek parça ve akaryakıt gibi önemli girdileri dışarıya bağlı olan karayolu taşımacılığı demir ve deniz yollarının aleyhine sürekli olarak desteklenmiştir.

Bunun sonucu olarak ülkemizdeki taşımalar sürekli olarak dışa bağımlı olmuş ve araçların kendi çıkarlarını esas almalarından ötürü ulaştırma sisteminde güvenlik çok azalmış ve ekonomik kayıplar artmıştır.

	Karayolu	Demiryolu	Denizyolu	Havayolu	(1969)
Yolcu	% 89.6	9.3	0.4	0.7	
Eşya	73.7	25.9	0.3	0.1	

ALT YAPI :

Yapılan çalışmalar sonunda ve hatta Hükümetçe kabul edilen 1972 programına göre altyapı yeterli olup, ulaştırma sisteminin daha rasyonel çalıştırılmasıyla ülkemizdeki taşıma talebi mevcut altyapı ile karşılanabilecektir. (1972 programı paragraf 615) Buna rağmen ulaştırma sektörüne 1972 yılında da 4,4 milyar TL. tutarında bir yatırım öngörülmektedir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi kamu yatırımlarının önemli bir kısmı (% 20 si) ulaştırmaya ve bunun çok mühim bir kısmı karayolu altyapı yatırımlarına ayrılmaktadır.

Altyapının kapasitesinin yeterli olduğu programda da kesin olarak belirtildiğinden bu altyapı yatırımlarının "gereksiz" veya hiç değilse "az gerekli" olduğu ortaya çıkmaktadır.

	Özel Sektör	Kamu Sektörü	Toplam
Miktar. 10 ³ TL.	1.422.057	2.955.417	4.377.474
Oran %	10.6	20	15.4

Mahalli idarelerce yapılan gereksiz altyapı yatırımlarını teknolojiyi hakim kılarak ortadan kaldırmak şarttır. Kent içi ulaşım sorunları Türkiye'de henüz basit olup sorunu bu haliyle çözümlenmek çok kolaydır. Ancak bazı nedenlerle bu sorunlara karşılık çözümler aranmakta ve bunlar çok pahalı altyapı yatırımı gerektirmektedir. Buna örnek olarak Ankara kentinde yapılan Opera köprüsü kavşağını gösterebiliriz. Geçit 25 milyon TL. ya mal olmuştur. Ve Mimarlar Odası'na yapılan çalışmada da gösterildiği gibi kent trafiğine önemli bir katkıda bulunmayacaktır. Buna karşılık, kent belediyesi bu yatırımı daha doğru olan otobüs alımına yöneltmiş olsaydı, sağlayacağı 50 otobüs ile 550 dolmuşun yapacağı taşımayı yapabilecekti. 550 dolmuşun Ankara caddelerinden çekilmesi ise yolların kapasitesini yaklaşık olarak % 6 artırılabilecekti. Bunun değeri ise yaklaşık olarak 5 milyon TL. olarak hesaplanmıştır. Görülüyor ki yatırımın yanlış doğrultuya yöneltilmesi hem bu meblağın kaybolmasını hem de sağlanacak kârları ortadan kaldırmaktadır. Ülke ulaştırması sorunları da buna büyük bir paralellik göstermektedir.

Kamu alt yapı yatırımları tutarlı olarak koordine edilmediğinden, biri birine rakip sistemler geliştirilerek kapasite fazlalıkları yaratılmaktadır. Örneğin İstanbul - İzmit arasında demiryolu elektrikli çift hat haline getirilirken buna paralel yüksek kapasiteli bir ekspres yol da yapılmaktadır. Her iki sistemin toplam kapasitesi ihtiyacın çok üstünde olduğundan karayolu yapımını geciktirmek ve karayoluna gelen taşıma talebinin rasyonel teknikler uygulanarak demiryoluna aktarılmasını sağlamak ülke çıkarlarına en uygun hal olarak görülmektedir.

TAŞITLAR :

Özel sektör yatırımlarının karayolu taşıtlarının alımına dönük olacağı ve mevcut taşıt filosunun utilizasyonunun % 50 civarında olduğu hesaba katılırsa 1972 yılında özel sektörün 700 milyon TL. lık bir yatırımının boşa gideceği ortaya çıkar. Diğer taraftan ulaştırma sektöründeki birim yatırım başına düşen istihdam gücü, endüstrinin sağladığının yarısı kadar olduğundan, sosyal yarar yönünden de gayeye erişilemeyeceği açıktır.

Ülkemizdeki taşıt yatırımlarında, bütün gelişmekte olan ülkelerde görülen bir gelişki yeterince ele alınamamıştır.

Serbest piyasa sistemlerindeki bütün endüstrilerde olduğu gibi otomotiv endüstrisinde de fiatlar, satılabilen ürün miktarına bağlıdır. Uluslararası rekabet olanağı bulunan fiatların, bu fiatı yaratabilecek miktarda ürün imal edilerek satılmasıyla teşekkül edebileceği açıktır. Bu miktar imalatın cinsine bağlı olmakla beraber, ulaştırma talebi az olan gelişmekteki ülkelerin taşıma filosuna ilâvesi gereken miktarın çok

üstündedir. Yeni Uluslararası seviyede fiatı olan taşıtları üreten fabrikanın imalatının hepsinin satılması halinde filodaki taşıt sayısı artacaktır. Bu ise utilizasyonu düşürdüğünden fiatların stabil kalmasını önler. Bu husus ulaştırma ekonomisi yönünden sakıncalıdır ve bu nedenle örneğin otomotiv endüstrisinin başka bir ürüne kaydırılması ve kamyon ile otobüs yapımının yan ürün haline getirilmesi gerekmektedir. Otomotiv endüstrisinin temel ürünü otomobil olduğundan bu tür "dayanıklı tüketim malı"nın yapımını ve satışının desteklenmesini icap ettirecektir. Halbuki kalkınmakta olan ülkelerde bu tür tüketimin kısılması da zorunlu olup 1972 Kalkınma Plânında da özel tüketimin ancak % 1,4 oranında artması öngörülmüştür. Fabrikaların tam kapasiteyle çalışarak fiatları uluslararası seviyeye indirebilmesi için satmaları gereken taşıt miktarlarını gözönüne alırsak, bunun etkisiyle özel tüketim, plân hedefinin üzerinde artarak % 4,4 e varmaktadır. Görülüyor ki Karayoluna dayanan bir taşıma ülkenin kalkınmasını zorlaştırabilecek özel durumlar yaratmaktadır. Bundan dolayı ülke ulaştırmasının karayoluna değil demir ve deniz yoluna dayatılması gerekmektedir. Yatırımlarda bu husus daima göz önünde bulundurulmalıdır.

TAŞIMA :

Taşıma konusunda verilen bazı değerler tutarsızdır. Şöyleki bir girdi çıktı analizi yapılacak olursa : Karayolları için verilen taşıma değerlerinin Türkiye'de üretilen ve sağlanan yakıt, yağ, lastik gibi girdilerin hepsini kullanarak üretme olanağı olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bunun aksine kent içi demiryolu ulaşımı için verilen taşıma değerlerine eşit olduğu bildirilen kent içi karayolu taşıması değerlerinin çok küçük seğıldığı ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de karayolu taşımasının düzenlenmesi gereğinden sık sık bahsedildiği halde bunun en kuvvetli bir aracı olan vergilendirme konusuna yeterince değinilmemektedir.

Taşımada tekellerin fiat yapısını çarpıtması konusu ülkemizde dikkatle ele alındığı halde, sistem rekabeti ile tekellerin fiat yapılarına dışarıdan vuku bulan girişimler hesaplanmamaktadır. Örneğin karayolu taşımacılığındaki tekeli dışı kuvvetler, bir taşıma tekeli olan TCDD'nin fiat politikasını pek çok kere çarpıtmaktadırlar. TCDD'nin faaliyetlerinin verimsiz olmasının esas nedenleri bu gibi dış etkenlere bağlıdır.

Deniz ulaşımı için gereken limanlar yeterli durumdadır. Ancak bazılarının su kesimi ile ilgili sorunları mevcuttur. Bu tür taşımada en büyük darboğaz gemi filosunun yetersiz olmasında kendini göstermektedir. Filodaki gemiler gerekenden azdır ve önemli bir kısmı da çok yaşlıdır. Gemi yapımı konusunda da yeterli bir program olmadığından bazı tersaneler boş durduğu halde yurt dışından gemi alınmaktadır. Ayrıca rıhtım resmi ve benzeri vergiler taşımanın bu sistemden kaçmasına sebep olmaktadır.

Hava ulaştırması genel olarak üç ayrı örgüt tarafından yapılan çalışmalarla sağlanmaktadır. Ancak bu örgütler arasında tutarlı bir koordinasyon sağlanamadığından DHL, DHMİ, THY'nin ayrı ayrı yaptıkları yatırımlar ve harcamalar çok kere ekonomik bakımdan uygun olmamaktadır. Tutarlı koordinasyon sağlanmadan yapılan yatırımlar örneğin meydanlarda aşırı kapasiteler yaratmaktadır. Şöyle ki : En iyimser tahminlerle 15 yıl sonraki senelik yolcu trafiği 30-40 bin kişi civarında olacak olan Elâzığ ve Van Hava Meydanlarının senelik yolcu kapasiteleri 300.000 dir.

Bunun böyle olmasında, bütün ulaştırma sektörünün ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasını destekleyecek veya sağlayacak bir politikadan yoksun olmasının da payı büyüktür.

Demiryolu ile birim taşıma maliyetinin 1.0 olduğu kabul edilirse, bu değer karayolları için 4.0, Deniz yolları için 0.4 ve boru hatları için ise 0.3 tür. Yukarıda verilen değerlerden de anlaşılacağı gibi en ucuz taşıma boru hatlarında elde edilmektedir.

Boru hatları modern teknolojiye göre süratle geliştiği halde Türkiye'de bu konu üzerinde yeterince durulmamaktadır. Mevcut şebeke sivil ihtiyaçlar için kullanıla-

bilecek duruma getirilirse önemli oranda yatırım tasarrufu sağlanabilecektir. Bilhas-
sa tanker trafiğinin problem olduğu dağlık kesimlerde akaryakıtın boru hattı ile taşın-
ması hesaplanamayacak kadar yarar sağlayabilecektir.

ÖNERİLER :

1 — Sorun, ulaştırma sorunu olarak, en geniş açıdan ele alınmalıdır. Küçük bö-
lümelerin ve alt kuruluşların ayrı plân yapması da önlenmelidir.

2 — Alt yapı yatırımı yapan kuruluşlar bir elde toplanmalı ve yatırımların tüm
yetkiye sahip bir kuruluş tarafından plânlanması sağlanmalıdır.

3 — Alt yapıdan yararlananlar, yararlanma oranlarında yatırımların finansmanı-
na ve amortisman, bakım, onarım giderlerine katılmalıdırlar.

4 — Yeni yatırımlar çok dikkatli hesaplandıktan sonra elverişli bulundukları
takdirde yapılmalıdırlar.

5 — Otomotiv endüstrisi sürükleyici bir endüstri dalı olduğundan bunun cesa-
retlendirilmesi gerekir. Ancak fiatların rasyonel olması için :

a) Otomotiv endüstrisi devletleştirilmelidir.

b) Bazı vergilerin kaldırılarak otomobil satış fiyatlarını azaltıp, işletme masraf-
larını arttırarak toplam olarak yine aynı vergiyi toplayan bir vergi politikası
uygulanmalıdır.

c) Kamu aşımındaki kapasite şişkinliğini önlemek için yaşlı taşıtlardaki ver-
gi muafiyeti kaldırılıp krediler bu tür taşıt sahiplerine verilip ilk adımda park
yenilenmelidir.

d) Otomotiv endüstrisinde ihracatın ne olursa olsun sağlanması gereklidir.

6 — Gemi yapımı, ülke içinde ve rasyonel bir plâna göre ele alınmalıdır.

7 — Demiryolu taşıtları imali ihtiyaca cevap verecek tarzda ve akla yakın ola-
rak yeniden düzenlenmelidir.

SONUÇ :

Çalışmamızın esas amacı sadece mevcut uygulamanın bir eleştirisini yapmak
ve bazı öneriler getirmekten öte ulaştırma politikası kavramının açıklaması ve bu po-
litikanın saptanması idi. Bu çalışma amacın ilk kısmını kapsamakta olup, öneriler
bir taşıma konusu yaratmak için sunulmuştur. Bu çalışmanın daha etraflı olarak dü-
zenenerek bir sempozyumda tartışılması yararlı olacaktır. Sempozyumun düzenlene-
bilmesi için gelecek dönemde de bu gayeye dönük bir komisyona görev verilmesi ye-
rinde olacaktır.

Emin ŞENGİN

Altuğ YURDAKULOĞLU

Mete ORER

Muhittin ÖZDİRİM

Erman TAMUR

